

GYVIEJI ARCHYVAI

Vidmanto atsivėrimai

„Yra sakoma, kad kiekvienam žmogui, atėjusiam į šį pasaulį, kas nors duota, o kas jau duota – neatimsi, ir, nori nenori, vis tiek išplauks į paviršių“, – taip nedzingiškė Vanda Mockevičienė pradeda pasakojimą apie kraštiečių Vidmantą Svirską...

Vidmantas Svirskas, Nedzingėje gimęs, užaugęs, dabar čia gyvenantis ir besidarbuojantis, turi hobį – polinkį į meną. Nors jo tiesioginis darbas (yra skardininkas), atrodo, nieko bendra neturi su menu, bet, anot Vidmanto: „Aš į šį darbą žiūriu menininko akimis, skarda – tik priemonė mano sumanymui įgyvendinti“. Todėl nenuostabu, kad jo darbu džiaugiasi užsakovai.

Vidmanto meniniai gabumai pasireiškė labai anksti – jau dvejų metų, pasiguldęs tėvo akordeoną, spaudė klavišus, o būdamas ketverių jau grojo vestuvėse. „Atvažiavo pusbroli, inkūtojo mane kailiniuose, nes buvo žiema, ir išsivežė rogėmis su akordeonuku. Grojau maršą, o paskui, ką liepė, tą grojau. Bliūdukan man metė kapekias, matyt, samdytas muzikantas neatvažiavo“, – prisimena Vidmantas. Nedzingės vidurinėje mokykloje kartu su draugais, mokančiais groti kokiū nors muzikos instrumentu, jis suorga-

nizavo kapelą, kuri daug kartų grojo Nedzingės kaimo koncertų metu, Merkinėje festivalyje, taip pat Elektrėnuose varžėsi su suaugusiais muzikantais ir užėmė trečiąją vietą. „O gitara susidomėjau jau būdamas 15 metų, per vargus ją nusipirkau ir pradėjau brazdinti, ir eilėraščius dainuoti. Tarnaujant kariuomenėje, laisvalaikio draugė irgi buvo gitara“. Todėl nenuostabu, kad iš kariuomenės Vidmantas parsivežė nugalėtojo diplomą dalinio dainos konkurse.

Vidmantas, turintis subtilią klausą ir menininko pajautą poezijai, pradėjo kurti melodijas. Daina „Motulei“ Petro Vaičiūno žodžiais keletą metų skambėjo per televiziją pageidavimų koncertų metu. Pagaliau, atrinkęs geriausias savo dainas, 1999 m. jis išleido autorinės muzikos diską „Meilė minty“. Vidmanto dainos, lyrinės, gilios prasmės, poetiškos, prasišverbiančios į giliausius žmogaus jausmus, žavi klau-

sytojus. 2000 metais respublikiniame dainuojamosios poezijos festivalyje Raseiniuose V. Svirsko duetas su Dalia Kavaliauskaite laimėjo antrąją vietą.

Jis yra kviečiamas į bardų, lyrinių dainų festivalius. 2018 m. Santaikose, gitarų vakare „Po rugpjūčio žvaigždžių dangumi“, dainomis „Niekas nesakyk“ ir „Tik nekelk Lietuvos“ atidarė festivalį.

Vidmanto – iš prigimties išvalgaus naujų patirčių ieškotojo, mėgstamo gamtą ir iš jos besisemiančio ikvėpimo, dar vienas hobis – fotografija. Kaip ir muzikoje, taip ir nuotraukose jam svarbiausia yra gamta, filosofija. Pastebėti blykstelėjusį gamtos stebuklą, tą akimirka sugėba tik gili sielos menininkai. Vidmanto pagautos akimirkos, sukauptos per penkiolika metų, išsiliejo fotografijų parodoje „Gamtos užkulisiai“.

Pirmoji paroda įvyko Alytaus J. Kunčino bibliotekoje 2018 m. Štai ką rašė šios bibliotekos darbuotoja Neringa

Vidmantas Svirskas autorinėje fotografijų parodoje Alytuje

Andriuškevičiūtė: „V. Svirskas pristatė savo kūrybą skambindamas gitara, atliko keletą parodos kontekstui ypač tinkančių dainuojamosios poezijos kūrinių. Žinomas Alytaus fotografas Faustas Augustinas negailėjo komplimentų nedzingiškio darbams“. Parodos lankytojai žavėjosi pagautomis gam-

tos stebuklų akimirkomis, interpretacijų laisve. Antroji nuotraukų paroda – gimtajame kaime, Nedzingės bibliotekoje, 2019 m. kovo mėnesį. Šios unikalios parodos dar laukia ne viena biblioteka, kultūros namų, parodų salė.

Nežinia, kiek dar Vidmantas turi talentų – juk gali vėl

blykstelėti netikėtas atsivėrimas, todėl jam ir linkime kūrybinio polėkio, gražių parodų, naujų dainų, netikėtų akimirų fotoobjektyve, o gyvenime – stiprybės, meilės ir sveikatos.

**Vanda
MOCKEVIČIENĖ**
Nedzingė, 2020 m.
balandžio 16 d.

Aleksandra Karlonienė skaito Ruta Sepetys „Tarp pilkų debesų“, bet čia pat, po ranka, ir J. K. Rowling „Haris Poteris“. Jonionių kaimas, 2020 m.

Brolių Černiauskų nuotr.

Mano tėviškė buvo po liepa, ten kur pravažiavot. Paskum mano tėvai Adomas ir Marija išsikėlė ant kolonijų, link Kibyšių. Mano tėvelius į Krasnojarsko kraštą (Sibirą) išvežė 1948 metais. Mamos sesuo iš Druskininkų grįžo ir sakė, kad matė daug mašinių, matyt, bus vežimas. O mūsų šeima jau buvo surašyta. Tėvelį prieš tai baisiai dėl gin-

klų kankino. Jau kad kankino, tai kankino, ogi jokių ginklų pas mus nebuvo. Brolis Jonas tuo metu buvo atiduotas mokytis ant siuvėjo, man kitą dieną reikėjo į mokyklą eiti egzaminą laikyti... Mūsų – vaikų – namuose nebuvo... Aš iš kaimynų mačiau, kaip tėvelius veža, puoliau griūdama per lauką in juos bėgt, bet kaimynas Matulevičius Vytas glėbin pagavo, neleido... Stri-

reabilitavo, o kai jie parvažiavo, aš jau ištekėjus buvau. Kai tėvelius trėmė, taigi mes, penki mažamečiai, vieni likom. Vyriausiam broliui ant 17 metų buvo, o man trylika, Bronė buvo 10 metų, Alvydui 9 metai, Valdui 7 metai. Kaip išgyvenom? Dirbt ėjom. Ir Liepiškiuos, ir Gailiūnuos teko gyvent, kur tik mus ėmė, ten ir gyvenom, bijojom, kad ir mus išveš. Kai jau leido pri-

Dabar gerai gyvenu

Pagal Aleksandrą Karlonienę (Andriuškevičiūtė, gimusi 1934 m.)

bai tėvų klausė, kur vaikai, tai tėvas sakė, kad „pasitęs šuo apkandžiojo, tai Gardinan į liginę išvežė.“ Atsivarė stribai kaimynus Dancevičių ir Kašėtą su padvodom. Viskų susikrovė, susigrobė, gyvulius prie vežimų pririšo. Tėvas geras stalius buvo, tai ir jo įrankius parinko, nieko nepaliko.

Pusę metų su tėvais negalėjom susirašyti, nežinioj gyvenom. Kai Stalinas mirė, juos reabilitavo, o kai jie parvažiavo, aš jau ištekėjus buvau. Kai tėvelius trėmė, taigi mes, penki mažamečiai, vieni likom. Vyriausiam broliui ant 17 metų buvo, o man trylika, Bronė buvo 10 metų, Alvydui 9 metai, Valdui 7 metai. Kaip išgyvenom? Dirbt ėjom. Ir Liepiškiuos, ir Gailiūnuos teko gyvent, kur tik mus ėmė, ten ir gyvenom, bijojom, kad ir mus išveš. Kai jau leido pri-

siregistruot, nuėjom į Merkinę, tai mus ten banditais išvadino, iškoliojo, bet leido prisiregistruot... Tadu parėjom tėviškėn namo, o namuose nieko nėra, viskas išgrobstyta, o baimė neaplaidžia. Name nenakvojam, vis pas kaimynes kur nors eidavom prisiglausti. Pas našles, kur vyrų nėra. Paskum jau mus pamokino, kad jūs nebijokit, jau jūs neves, užsikabinkit duris, ir viskas bus gerai. Bet mes savo lovoje nemiegojom. Kambariuke be langų susiglaudę gulėjom, tai kai buvo dar vienas vežimas, mūsų nerado. Per langus prožektoriais pašvietė, lovos tuščios, mūs nėra. Tik šunelį kieme stribai pakorė, bet mūsų nerado. Uogavom, grybavom, stengėmės. Kolūkin dar nebuvom pasirašę, tai kaimynas Dancevičius davė seną karvę: pasišersit patys, pieno turėsit... Karvė penkiems vaikams didelis plusas buvo, jau turėsim ko valgyt. Teta iš Gailiūnų avytę ir du ėriukus atvežė. Brolis tėvo sėtus dobilus nusišienavo, tai jį kalėjiman už tai paėmė, į Druskininkus išvežė. Aš visų naktį ant akmens prie namų praverčiau: kas man su trim vaikais vienai likus daryt... Reikia broliui kalėjiman valgyt nunešt, tai kaimynės man lauknešėlį sudėjo. O aš niekad Druskinuose nebuvo, ir mašinos tadu dar nėjo, tai pėsčiomis nu-

ėjau į Baltašiškes, ten tokis Vydūnas su valtimi in Druskininkus perkėlė, o kur kalėjimas – nežinau... Gerai, kad viena sena moterėlė, duok jai Dieve dangų, palydėjo iki pat kalėjimo. Maistą broliui perdaviau, bet pasimatyt su juo neleido. Parėjau namo visą kelią verkdam. Ačiū Dieviui, jį greitai paleido, tai atėjo partizanai, miškiniai. Kviečia jį miškan: einam partizanaut. Viešpatie, aš brolių glėbiu apkabinau ir rėkiu ant visos trobos, kaip tu many, broli, vienu su šitais vaikais paliksi... Paskum jis jiems atsakė, kad „negaliu, aš vyriausias šeimoj“. Taip ir gyvenom, o kai kolūkiai susitvėrė, tai kad ir nepilnamečiai buvom, mumi žmonės į tas brigadas priėmė. Mus vertino, mylėjo mus žmonės. O kai su tėvais susirašėm, lengviau pasidarė. Jie iš Rosijos mums pinigų truputį atsiųsdavo, tai mes net dvi ratį nusipirkom... Tai stebuklinga buvo, kad ir Merkinėn duonos turėjom kuo nuvažiuot. Tėvams grįžus aš jau du vaikus turėjau. Uošvis važiavo Suomijon¹ prie miško plukdymo, kai ten pinigų užsidirbo, tai karvę davė, dvi kiaules, pinigais parėmė. Taip su vyru šitoj kryžkelėj po smetoniškų kryžiumi ir įsikūrėm. Aš labai turtinga: keturis vaikus užgyvenau, dabar dešimt anūkų turiu ir vienuolika proanūkių. Dabar gerai

gyvenu. Ne viena, su sūnumi Artūru. Jis nedirba, bet mumi užtenka. Man gerai, kad jis namo pareina nakvot...Many vaikai pas save kviečia, bet aš neinu...

Dabar daug kas verkia, kad negerai gyvent, sunku. Dieve, pašalpas gauna, išmokas, pilnos parduotuvės, ir dar jiems negerai. Dirbk ir užsidirbsi. Aš labai gabi buvau, kai likom namuose vieni, manęs Merkinės mokyklos direktorius ieškojo, kad toliau mokytis. Ir Juozas Vitkus ir Juozas Pilkauskas ieškojo. Geri mokytojai buvo. Mes bėmoksliai likom, tik vienų brolių – Alvydą – į mokslus išleiddom, nors ir vyriausias brolis Jonas buvo labai gabus. Kol Merkinėje Alvydas mokėsi, tai man gerai buvo, bet kai Marijampolės seminarijon išėjo, tadu jau labai sunku buvo... Paskum jis Kibyšiuose mokytojavo, po to jį perkėlė į Slučajų (Panočius). Tai jis jau ten gyvenimū susikūrė, bet susirgo cukralige...Mirė... Dvi dukras užaugino.

Aš vaikams sakau, kad man jau nieko, jokių dovanų nereikia. Man dabar didžiausia dovana knyga. Tai anūkai ir veža dovanų knygas... O už „Šalcinį“ mokėt nereikia? Tai ačiū, aš skaityt myliu...

**Algimantas
ČERNIAUSKAS**

¹ Karelijos – Suomijos autonominė TSR. Teritorija, kurią TSRS okupavo 1939 – 1940 m.